

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Milana Procházky a soudců JUDr. Ing. Venduly Sochorové a Mgr. Ing. Veroniky Baroňové ve věci

žalobce: **J. K.**
t. č. Věznice Ostrov, P. O. Box 100, Ostrov nad Ohří

proti
žalované: **Městská správa sociálního zabezpečení Brno**
sídlem Veveří 5, Brno

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v pozastavení výplaty nemocenského žalobci od 2. 9. 2017,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované se náhrada nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

I. Obsah žaloby

1. Žalobce se podanou žalobou domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalované, která žalobci dle ustanovení § 16 písm. c) zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, přestala vyplácet dávku nemocenského pojištění za dobu, po kterou byl žalobce ve vazbě.
2. Podle žalobce se žalovaná pozastavením výplaty dávek nemocenského od 2. 9. 2017 dopouští nezákonného zásahu. Žalobci náleželo nemocenské až do 31. 10. 2017. V předmětné věci nelze uplatnit § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění, neboť nárok na dávky nemocenského podle žalobce vznikl dne 14. 9. 2017 pravomocným rozhodnutím žalované č. j. 47002/130201/17/420/BD/6302/31.7.2017/870. Odkaz na uvedené ustanovení žalovanou tak je v rozporu s dobrými mravy.
3. Žalobce proto navrhl, aby soud žalované zakázal pokračovat v porušování žalobcových práv a nařídil jí obnovit stav před zásahem, tj. zaplatit žalobci nevyplacené dávky nemocenského ve výši 44 784 Kč.

II. Vyjádření žalované

4. Žalovaná ve vyjádření k žalobě uvedla, že na základě výkladu § 23, § 26 odst. 1 a § 27 zákona o nemocenském pojištění se nárok na nemocenské v jakékoliv jeho fázi odvíjí od uznání (vzniku) dočasné pracovní neschopnosti. Ta byla v případě žalobce uznána od 23. 1. 2017.
5. Žalobci nebylo možné vyplatit nemocenské i při vědomí vydání rozhodnutí ze dne 14. 9. 2017, č. j. 47002/130201/17/420/BD/6302/31.7.2017/870, neboť by se jednalo o výplatu bez právního důvodu. Ustanovení § 16 odst. c) zákona o nemocenském pojištění je normou zakazující, která stanoví žalobci zdržet se určitého protispolečenského chování. Nevyplacení nemocenského má oporu i v § 45 zákona o nemocenském pojištění, z něhož vyplývá, že nárok na dávku vzniká dnem splnění podmínek stanovených zákonem o nemocenském pojištění. Při splnění podmínek nároku je na dávku objektivní nárok. Existuje, i kdyby nebyl uplatněn. Jestliže nejsou splněny podmínky nároku, na dávku objektivní nárok není.
6. Závěrem žalovaná uvedla, že žalobce se dovolává dobrých mravů, přitom ve svých dopisech ze dne 1. 11. 2017 a 10. 11. 2017 adresovaných žalované účelově neuvedl adresu vazební věznice.
7. Navrhuje, aby soud žalobu zamítl.

III. Replika žalobce a vyjádření žalované k ní

8. Žalobce v replice ze dne 29. 7. 2018 uvedl, že adresa P. O. Box 99, Brno, je adresou vazební věznice a není tedy pravdou, jak tvrdí žalovaná, že účelově tuto skutečnost zapřel. Žalovaná byla seznámena s tím, že žalobce byl hospitalizován ve vězeňské nemocnici, což vyplývá i z rozhodnutí ze dne 14. 9. 2017. Nevyplacením dávky nemocenského došlo ze strany žalované k porušení žalobcova práva na legitimní očekávání a práva na soudní a jinou ochranu, resp. došlo k porušení principu předvídatelnosti postupů orgánů veřejné moci. Žalobce dále v replice popsal okolnosti vzetí do vazby, okolnosti související s jeho přesunem do Věznice Ostrov a dodal, že mohlo dojít k nesrovnalostem při vydání nové neschopenky dne 4. 11. 2017; to však žalobci nemůže být přičítáno k tíži.

9. Žalovaná ve vyjádření k replice ze dne 12. 9. 2018 poznamenala, že nárok na nemocenské je stanoven za podmínek dle § 14 odst. 1 ve spojení s § 23 a násl. zákona o nemocenském pojištění. Tyto podmínky žalobce splnil. Další podmínkou, která musí na nárok na nemocenské navazovat, je podmínka pro výplatu nemocenské uvedená v § 16 písm. c) a d) zákona. Tuto podmínku žalobce od 2. 9. 2017 neplní. Obě podmínky přitom musí být splněny kumulativně.

IV. Ústní jednání

10. Při ústním jednání dne 14. 11. 2018 účastníci setrvali na svých stanoviscích.
11. Soud konstatoval obsah soudního a správního spisu a provedl listinné důkazy navržené žalobcem v podané žalobě a replice (potvrzení o výkonu trestu odnětí svobody ze dne 17. 1. 2018, potvrzení o hospitalizaci ze dne 18. 1. 2018, potvrzení o vyplacených dávkách nemocenského pojištění ze dne 20. 11. 2017, podací lístek o odeslání výzvy k výplatě ze dne 11. 1. 2018, obálka, v níž žalobci MUDr. H. zaslala náhradní hlášení za V. díl rozhodnutí o dočasné pracovní neschopnosti, obálka, ve které žalobci bylo doručeno rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2017 – tj. listinné důkazy obsažené na č. l. 4, 5, 7, 11 a 54 až 55 soudního spisu), vyjma těch, které již byly obsahem správního spisu (rozhodnutí žalované ze dne 14. 9. 2017, sdělení žalované ze dne 20. 11. 2017, výzva žalované k vyplacení nemocenského ze dne 10. 1. 2018, záznam o jednání dne 12. 9. 2017 zpracovaný lékařskou posudkovou službou žalované). Co se týče dalších návrhů na doplnění dokazování tak, jak byly specifikovány v žalobě a replice, soud tyto návrhy pro nadbytečnost zamítl [konkrétně se jednalo o dotaz u MUDr. H. ohledně trvání dočasné pracovní neschopnosti č. x, dotaz u Vězeňské nemocnice Brno, u Zdravotnického střediska Vazební věznice Brno, u MSSZ Brno, dotaz na zdravotní stav žalobce u VS ČR a osobním spis vězně ve Věznici Ostrov, výslech MUDr. Č. (ošetřující lékařka ve VV Brno), důkaz celým spisem k pracovní neschopnosti žalobce, dotaz u žalované, zda došlo k vedení jiné dočasné pracovní neschopnosti u žalobce od 1. 9. 2017, zdravotnickou dokumentaci ve vězeňské nemocnici VV Brno, ve Zdravotnickém středisku VV Brno, ve zdravotnickém středisku Věznice Ostrov]. Soud má za to, že skutkový stav, tak jak vyplývá z předloženého správního spisu doplněný provedeným dokazováním, je pro posouzení podané žaloby dostatečný.

V. Posouzení věci soudem

12. Soud se v intencích žalobních námitek zabýval tím, zda ukončení výplaty nemocenského žalobci od 2. 9. 2017 představuje nezákonný zásah žalované.
13. Dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.
14. Podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se může žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
15. Mezi účastníky není sporné naplnění podmínek včasnosti a přípustnosti žaloby; jejich splnění vyplývá i z žalobcem předložených listinných důkazů připojených k žalobě. Soud proto přistoupil k věcnému přezkumu podané žaloby.

16. Stěžejní otázkou posuzované věci je výklad § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění, podle něhož *nemá pojištěnec nárok na výplatu nemocenského za dobu, po kterou je ve vazbě, jde-li o dávky, na které vznikl nárok před vzetím do vazby.*

V. A) Skutková zjištění

17. Ze správního spisu a z dokazování provedeného při ústním jednání soud zjistil následující skutkový stav.
18. Žalobce byl dne 23. 1. 2017 uznán dočasně pracovně neschopným. Podpůrčí doba uplynula dne 31. 7. 2017. Dne 31. 7. 2017 podal žalobce u žalované žádost o výplatu nemocenského po uplynutí podpůrčí doby s tím, že dodržuje léčebný režim a má za to, že u něj lze v dohledné době očekávat opětovné nabytí pracovní schopnosti. Rozhodnutím ze dne 14. 9. 2017, č. j. 47002/130101/17/420/BD/6302/31.7.2017/870, žalovaná žádosti žalobce vyhověla a rozhodla, že žalobci „*náleží výplata nemocenského po uplynutí podpůrčí doby dnem 31. 7. 2017, a to při splnění ostatních zákonem stanovených podmínek, za období od 1. 8. 2017 do 31. 10. 2017 včetně*“.
19. Dne 2. 9. 2017 byl žalobce vzat do vazby na základě usnesení Okresního soudu v Brno – venkov a od této doby se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Pracovní neschopnost žalobce č. x byla ukončena 19. 10. 2017. Konec trestu je stanoven na 14. 10. 2020.
20. Dne 20. 11. 2017 žalovaná zaslala žalobci sdělení, č. j. 47002/120/6120/20.11.2017/Fe (doručeno dne 21. 11. 2017), že mu dnem 1. 9. 2017 skončil nárok na výplatu nemocenské, neboť dle § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění, nemá pojištěnec nárok na výplatu nemocenské po dobu, po kterou je ve vazbě, jde-li o dávky, na které vznikl nárok před vzetím do vazby.
21. Dne 11. 1. 2018 zaslal žalobce žalované výzvu k vyplacení dosud nevyplacených dávek nemocenského pojištění.

V. B) Právní hodnocení

22. Podle § 14 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění *nárok na dávku vzniká, jestliže podmínky pro vznik nároku na dávku byly splněny v době pojištění.*
23. Z ustanovení § 23 zákona o nemocenském pojištění plyne, že *nárok na nemocenské má pojištěnec, který byl uznán dočasně práce neschopným nebo kterému byla nařízena karanténa podle zvláštního právního předpisu, trvá-li dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa déle než 14 kalendářních dní.*
24. Podpůrčí doba u nemocenského podle § 26 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění *začíná 15. kalendářním dnem trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo 15. kalendářním dnem nařízené karantény a končí dnem, jímž končí dočasná pracovní neschopnost nebo nařízená karanténa, pokud nárok na nemocenské trvá až do tohoto dne; podpůrčí doba však trvá nejdéle 380 kalendářních dnů ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízení karantény, pokud se dále nestanoví jinak.*
25. Podle § 27 zákona o nemocenském pojištění *po uplynutí podpůrčí doby stanovené podle § 26 se nemocenské vyplácí na základě žádosti pojištěnce po dobu stanovenou v rozhodnutí orgánu nemocenského pojištění podle vyjádření lékaře orgánu nemocenského pojištění, který vyplácí nemocenské, pokud lze očekávat, že pojištěnec v krátké době, nejdéle však v době 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrčí doby stanovené podle § 26, nabude pracovní schopnost,*

a to i k jiné než dosavadní pojištěné činnosti; takto lze postupovat i opakovaně, přičemž při jednotlivém prodloužení výplaty nemocenského nesmí být doba tohoto prodloužení delší než 3 měsíce. Nemocenské lze podle věty první vyplácet celkem nejdéle po dobu 350 kalendářních dnů od uplynutí podpůrní doby stanovené podle § 26.

26. Z uvedených ustanovení vyplývá, že nárok na nemocenské vzniká na základě uznání dočasné pracovní neschopnosti. Po uplynutí podpůrní doby v délce 380 kalendářních dnů je možné podat žádost o výplatu nemocenského i po uplynutí podpůrní doby za splnění podmínek uvedených v § 27 zákona o nemocenském pojištění.
27. Dávky nemocenského pojištění slouží k finančnímu zabezpečení osob v případě vzniku sociální události, jakou je např. nemoc, úraz, těhotenství apod. Cílem těchto dávek je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství krátkodobě ztratí výdělek (shodně srov. sněmovní tisk č. 1005 dostupný na digitálním repozitáři www.psp.cz, 4. volební období, 2002 – 2006).
28. Podle § 16 zákona o nemocenském pojištění *pojištěnec nemá nárok na výplatu nemocenského, peněžité pomoci v mateřství a ošetřovného za dobu, po kterou a) vykonává v pojištěné činnosti, ze které tyto dávky náleží, práci nebo osobně vykonává samostatnou výdělečnou činnost, b) mu náleží podle zvláštních právních předpisů ze zaměstnání, z něhož tyto dávky náleží, nadále započitatelný příjem, s výjimkou služebního příspěvku na bydlení poskytovaného podle zákona o vojácích z povolání, c) je ve vazbě, jde-li o dávky, na které vznikl nárok před vzetím do vazby, d) vykonává trest odnětí svobody nebo zabezpečovací detenci, jde-li o dávky, na které vznikl nárok před nástupem výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence; to však neplatí v případě peněžité pomoci v mateřství, pokud žena ve výkonu trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence pečuje o dítě.*
29. Citované ustanovení § 16 zákona o nemocenském pojištění obsahuje překážky výplaty nemocenského. Pojištěnec nemá po dobu vyjmenovaných překážek nárok na výplatu dávek (s výjimkou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství), jeho nárok na dávku však nezaniká. Po odpadnutí překážek výplaty se dávka opět začne vyplácet. Podpůrní doba však běží i v době těchto překážek. Není podstatné, zda tyto překážky nastaly současně se vznikem nároku na dávku nebo později (srov. Příb, J. a kol. *Zákon o nemocenském pojištění. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2009).
30. Zákon o nemocenském pojištění rozlišuje mezi nárokem na dávku a nárokem na výplatu dávky. Podle § 45 zákona *nárok na dávku vzniká dnem splnění podmínek stanovených tímto zákonem*. Ustanovení § 46 odst. 1 zákona pak uvádí, že *nárok na výplatu dávky vzniká splněním podmínek stanovených tímto zákonem pro vznik nároku na dávku a na její výplatu a uplatněním nároku na výplatu způsobem stanoveným tímto zákonem*.
31. Nárok na dávku tedy vzniká splněním zákonem stanovených podmínek. Aby měl pojištěnec nárok na výplatu dávky, musí existovat nárok na dávku, pojištěnec musí uplatnit nárok na výplatu dávky a současně musí existovat nárok na výplatu dávky; nesmí tedy nastat žádné překážky výplaty. Vzetí pojištěnce do vazby je přitom jednou z těchto překážek (§ 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění].
32. V projednávaném případě vznikl žalobci nárok na výplatu nemocenského dne 23. 1. 2017, kdy byla uznána jeho dočasná pracovní neschopnost č. x. Ta trvala až do 19. 10. 2017. Rozhodnutím ze dne 14. 9. 2017 žalovaná podle § 27 zákona o nemocenském pojištění rozhodla o prodloužení výplaty dávky nemocenského i po uplynutí podpůrní doby. Dne

2. 9. 2017 byl žalobce vzat do vazby (což vyplývá z potvrzení o výkonu trestu odnětí svobody ze dne 17. 1. 2018) a tímto dnem nastala překážka výplaty nemocenského podle § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění, neboť žalobce byl vzat do vazby a jednalo se o dávku, na kterou vznikl nárok před vzetím do vazby (23. 1. 2017). Nárok žalobce na dávku nemocenského sice v okamžiku vzetí do vazby stále trval, ale po dobu jeho pobytu ve vazbě nemohla být dávka nemocenského žalobci vyplacena z důvodu existence překážky pro výplatu dávky.
33. Skutečnost, že žalovaná rozhodnutím ze dne 14. 9. 2017 (vydaným v době, kdy se žalobce nacházel ve vazbě) konstatovala, že žalobci náleží výplata nemocenského i po uplynutí podpůrčí doby, nemá na aplikaci § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění vliv. Rozhodnutí o výplatě dávky nemocenského po uplynutí podpůrčí doby vydané podle § 27 zákona o nemocenském pojištění se vztahuje k nároku na nemocenské, který vznikl uznáním dočasné pracovní neschopnosti (§ 23 ve spojení s § 45 zákona o nemocenském pojištění). Rozhodnutím ze dne 14. 9. 2017 tak žalovaná pouze prodloužila výplatu dávky nemocenského i po skončení podpůrčí doby ve vztahu k nároku, který žalobci vznikl dne 23. 1. 2017 uznáním jeho dočasné pracovní neschopnosti.
34. Argumentuje-li žalobce, že žalovaná v době vydání rozhodnutí ze dne 14. 9. 2017 již věděla, že žalobce se nachází ve vazbě, proto měla tuto skutečnost v rozhodnutí zohlednit, není opodstatněná. Žalovaná ve výroku rozhodnutí ze dne 14. 9. 2017 výslovně uváděla, že žalobci náleží výplata nemocenského po uplynutí podpůrčí doby od 1. 8. 2017 do 31. 10. 2017 „*při splnění ostatních zákonem stanovených podmínek*“. Tyto podmínky pro výplatu nemocenského od 2. 9. 2017 splněny nebyly, neboť od tohoto dne byl žalobce vzat do vazby, a nastala tak překážka výplaty dávky předvídaná v § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění. Po dobu pobytu žalobce ve vazbě dávky nemocenského žalobci nemohly být vyplaceny.
35. Obavy žalobce, že mu je kladeno k tíži vystavení „druhé neschopenky“ dne 4. 9. 2017, neshledal soud oprávněné. Při ústním jednání bylo potvrzeno, že žalovaná u žalobce evidovala jen pracovní neschopnost č. x trvající od 23. 1. 2017. Případné nesrovnalosti související s vydáním „druhé neschopenky“ tak soud v projednávané věci nezjistil.
36. Namítá-li žalobce v replice, že do vazby byl dne 2. 9. 2017 vzat až ve večerních hodinách, a že i za tento den by mu měla dávka nemocenského příslušet, soud se s ním neztotožňuje. Podle § 17 odst. 1 věta první zákona o nemocenském pojištění, dávky náleží za kalendářní dny. Zvláštní úpravu pro případ, kdy zaměstnanci vznikne nárok na dávku za kalendářní den, v němž mu plyne i započitatelný příjem za část pracovní doby, pak upravují odst. 2 a 3 citovaného ustanovení. V takovém případě náleží dávka jen v poměrné výši za tu část pracovní doby, za kterou zaměstnanci náleží započitatelný příjem. To však není případ žalobce; ustanovení § 17 odst. 2 a 3 zákona o nemocenském nejsou v jeho případě aplikovatelné. Zákon o nemocenském pojištění neumožňuje v případě překážky výplaty dle § 16 písm. c) zákona zohlednit, v jaké části dne došlo k překážce výplaty dávky. Aby mohla být dávka za určitý kalendářní den vyplacena, musí být podmínky nároku na dávku i podmínky nároku na její výplatu splněny po dobu celého kalendářního dne (§ 17 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění).
37. Pokud byl žalobce v projednávané věci vzat do vazby dne 2. 9. 2017 ve večerních hodinách, nebyly po celou dobu tohoto dne splněny nároky na výplatu dávky nemocenského z důvodu překážky výplaty dle § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění. Dávku

nemocenského za tento den mu tak nebylo možné vyplatit, a to ani v poměrné výši, neboť takový postup zákon nepředpokládá.

38. Nad rámec výše uvedeného soud uvádí, že je na vůli zákonodárce, jakým způsobem nastaví dávky nemocenského pojištění a jak upraví nárok na jejich výplatu. Přestože podle dřívější právní úpravy obsažené v § 64 vyhlášky č. 143/1965 Sb. v určitých případech bylo možné poskytnout rodinným příslušníkům zaměstnance vzatého do vazby nemocenské až do výše tří čtvrtin, současné znění zákona o nemocenském pojištění výplatu dávky nemocenského v případě vzetí pojištěnce do vazby striktně vylučuje a žádné uvážení správního orgánu v tomto směru nepřipouští. V současné době tak po dobu, kdy se pojištěnec nachází ve vazbě, nelze dávku nemocenského vyplatit.
39. Z výše uvedených důvodů proto soud uzavřel, že postup žalované, která žalobci od 2. 9. 2017 do 19. 10. 2017 pozastavila výplatu dávek nemocenského s ohledem na překážku výplaty uvedenou v § 16 písm. c) zákona o nemocenském pojištění, byl v souladu se zákonem. Žalovaná se tedy vůči žalobci nezákonného zákonu nedopustila.
40. Námitky žalobce tak nejsou důvodné.

VI. Závěr a náklady řízení

41. Soud na základě všech výše uvedených skutečností neshledal žalobu důvodnou, a proto ji podle ustanovení § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítl.
42. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce ve věci úspěch neměl (žaloba byla jako nedůvodná zamítnuta), a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady řízení nad rámec jeho běžné administrativní činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 14. 11. 2018

Mgr. Milan Procházka
předseda senátu

